

Περιεχόμενα

Πρόλογος Θ. Αντωνίου	viii
Εισαγωγή	ix
<i>Μέρος Α</i>	
Μονόφθογγη Κλίμακα	3
Δίφθογγες Κλίμακες	7
Τρίφθογγες Κλίμακες	11
Τετράφθογγες Κλίμακες	23
Πεντάφθογγες Κλίμακες	47
Εξάφθογγες Κλίμακες	83
Επτάφθογγες Κλίμακες	125
Οκτάφθογγες Κλίμακες	193
Εννιάφθογγες Κλίμακες	239
Δεκάφθογγες Κλίμακες	261
Ενδεκάφθογγες Κλίμακες	269
Δωδεκάφθογγη Κλίμακα	273
<i>Μέρος Β</i>	
Ευρετήριο Κλιμάκων	279
Κλίμακες της Δυτικής Μουσικής	313
Συμμετρικές Κλίμακες	325
Ανεξερεύνητες Επτάφθογγες	329
Κλίμακες της Jazz	333
Αραβοτουρκικά Μακάμ	339
Βυζαντινοί Ήχοι	349
Ελληνικοί Τρόποι	353
Κατασκευή Συγχορδιών	365
Τονική Αρμονία	377
Νεοτονική Αρμονία	399
Αρμονία του Blues και της Jazz	411
Ατονική Θεωρία	417
Δωδεκάφθογγη Σειρά	455
Μαθηματικά των Κλιμάκων	475
Επιλεγμένη Βιβλιογραφία	485

Πρόλογος Θόδωρου Αντωνίου

Ο Δημήτρης Πυργιώτης, από τους πολύ αξιόλογους μουσικούς ερευνητές και εκπαιδευτικούς της γενιάς του, επιχειρεί, για μια ακόμη φορά με το τελευταίο του πόνημα “Θησαυρός των Μουσικών Κλιμάκων”, να καταγράψει, να συστηματοποιήσει και να κωδικοποιήσει τις Μουσικές Κλίμακες.

Είναι εντυπωσιακός ο τρόπος που το επιτυγχάνει. Θαυμάζει κανείς την απέραντη φαντασία του συγγραφέα, αλλά και τις τόσο πλούσιες, αμέτρητες σχεδόν, δυνατότητες και συνδυασμούς των Μουσικών Κλιμάκων. Από τη Μονόφθογγη Κλίμακα (!) έως τη Δωδεκάφθογγη, αλλά και τις Συμμετρικές, τις Ανεξερεύνητες Επτάφθογγες, τις Jazz Κλίμακες, μέχρι την Ατονική Θεωρία, ο Πυργιώτης μας προτείνει έναν πρωτότυπο και σημαντικό Θησαυρό.

Είναι άλλωστε γνωστή η συγγραφική του και η εκπαιδευτική του δραστηριότητα.

Γνωρίζω τουλάχιστον πέντε συγγραφικά του έργα και ομολογώ ότι κάθε φορά με εντυπωσιάζει ο προσωπικός και ευρηματικός τρόπος που καταγράφει τα αποτελέσματα της σοβαρής έρευνάς του.

Είμαι σίγουρος ότι ο Θησαυρός Μουσικών Κλιμάκων θα γίνει το απαραίτητο εργαλείο γι’ αυτούς που αγαπάνε να γνωρίσουν σε βάθος τους νόμους που οργανώνουν τη μουσική δομή.

Αθήνα 15/9/2003

Θόδωρος Αντωνίου

Συνθέτης-Μαέστρος

Καθηγητής Πανεπιστημίου Βοστώνης

Πρόεδρος Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών

Πέρα από τα τείχη

Ίσως δεν υπάρχει άλλη έννοια στη θεωρία της μουσικής, όπως η “κλίμακα”, η οποία να κρύβει τόσες προσδοκίες και να δίνει τόσες υποσχέσεις.

Αν ο μουσικός επιθυμεί να ικανοποιεί την αίσθηση της ακοής, τότε είναι υποχρεωμένος να ανακαλύπτει συνεχώς νέους ήχους, νέους μουσικούς κόσμους.

Όλοι γνωρίζουμε ότι η διαχείριση των μουσικών υψών είναι σημαντική παράμετρος μιας μουσικής σύνθεσης.

Είναι όμως εύκολο να εφευρισκονται νέοι τρόποι διαχείρισης; Όχι, καθόλου. Πρέπει να συντρέχουν τρεις λόγοι.

(1) Να αντιλαμβάνεται κάποιος τα όρια του μουσικού του κόσμου, τα ηχητικά τείχη που τον περιβάλλουν.

(2) Να φαντάζεται ότι υπάρχει ζωή έξω από τα τείχη, δηλαδή να δημιουργεί ένα νέο μουσικό κόσμο.

(3) Να επινοεί ένα δρόμο που να οδηγεί έξω από τα τείχη.

Πώς περνά άραγε ο Μπαχ από τους εκκλησιαστικούς τρόπους στο σύστημα της μείζονας-ελάσσονας;

Πώς περνά άραγε ο Μπετόβεν από τη διατονική αρμονία στην ανεπτυγμένη δεσπόζουσα λειτουργία και τον πρώιμο χρωματικισμό;

Πώς περνά άραγε ο Σαίνπεργκ από τη διευρυμένη τονικότητα στην ατονικότητα και το δωδεκάφθογγο;

Ίσως να κάνω λάθος, αλλά νομίζω ότι σ’ αυτό το γεγονός οφείλεται η γοητεία που ασκούν οι κλίμακες στους μουσικούς.

Είναι η υπόσχεση ότι μπορεί να οδηγούν έξω από τα τείχη.

Και εκεί όπου υπάρχουν παλιοί και νέοι κόσμοι, δρόμοι και εμπόδια, αναπόφευκτα υπάρχουν μύθοι και θρύλοι, μαγείες και μυστήρια.

Μικρός χάρτης πλοήγησης

Στο μικρό χάρτη πλοήγησης συγκεντρώνουμε τους δημοφιλέστερους προορισμούς. Τους κατατάσσουμε σε δύο ομάδες. Στην α-ομάδα περιέχονται οι προορισμοί που αντιστοιχούν σε ένα πρώτο επίπεδο προσέγγισης και οι οποίοι απαντούν στο γενικό (τουριστικό) ερώτημα “τι υπάρχει”; Στη β-ομάδα περιέχονται οι προορισμοί που αντιστοιχούν σε υψηλότερο και απαιτητικότερο επίπεδο προσέγγισης, οι οποίοι απαντούν στο ειδικό ερώτημα “πώς λειτουργεί”;

Α-ομάδα

1	Μείζονα Κλίμακα και Ελάσσονα Κλίμακα	→	Σελίδες: 127, 318 Μελωδική Ελάσσονα: 128, 318 Αρμονική Ελάσσονα: 130, 320
2	Εκκλησιαστικοί Τρόποι	→	Σελίδες: 127, 318
3	Κλίμακες της Δυτικής Μουσικής	→	Σελίδες: 313-324 Εξωτικές Κλίμακες: 316-323
4	Κλίμακες του Blues και της Jazz	→	Σελίδες: 333-338
5	Κλίμακες της Ελληνικής Παραδοσιακής Μουσικής	→	Σελίδες: 353-364
6	Κλίμακες της Βυζαντινής Μουσικής	→	Σελίδες: 349-352
7	Κλίμακες Ανατολικής Μεσογείου: Αραβοτουρκικά Μακάμ	→	Σελίδες: 339-348
8	Συμμετρικές Κλίμακες	→	Σελίδες: 325-328 Ολοτονική: 85, 317 Οκτατονικές: 195, 323

9	Πεντατονικές Κλίμακες	→	Σελίδες: 49, 316-317
10	Επτάφθογγες Διατονικές (όπως η μείζονα κλίμακα)	→	Σελίδες: 127-129, 318-319
11	Επτάφθογγες με Ένα Τριημιτόνιο (όπως η αρμονική ελάσσονα)	→	Σελίδες: 130-149, 320-322
12	Επτάφθογγες με Δύο Τριημιτόνια (όπως η αρμονική μείζονα)	→	Σελίδες: 150-164, 322-323

Β-ομάδα

1	Τονική Αρμονία: Σύστημα Μείζονας-Ελάσσονας-Χρωματικής	→	Σελίδες: 377-398
2	Νεοτονική Αρμονία. Σύστημα των Τρόπων.	→	Σελίδες: 399-410
3	Αρμονία του Blues και της Jazz	→	Σελίδες: 411-416
4	Σύστημα της Ελληνικής Παραδοσιακής Μουσικής	→	Σελίδες: 353-364
5	Θεωρία Ατονικής Μουσικής. Δωδεκάφθογγο.	→	Σελίδες: 417-454, 455-474
6	Κατασκευή Συγχορδιών	→	Σελίδες: 365-376